ORDO II.

TERRAE PONDEROSAE.

quae terram ponderosam largiorem continent.

6. BARYTIS. Ex terra ponderosa fere tota constans.

Ponderosa, parasitica, fragillima, macra, mollis.

Acido vitrioli forti bulliente tota solvenda, igne primum cohaesione partium orbanda, tum sine ebullitione liquanda.

* *aëre fixo impraegnatae, quem demum, si ignis vi liquantur, neque tunc omnem dimittunt, hinc effervescentes cum acidis.*

Witheringii. 1. B. figurae communis, texturae aequabilis.
Withering. act. angl. 74. 2. *p* 293.
Sage apud la Metherie journ. de phys. 1788. *Apr. Dun.*
Habitat in Lancastria *prope* Anglezark, *in* Cambaia *prope* Asaph, *in* Scotia, *diaphana, virescens, frequentius alba, lamellosa, crebro terra calcaria, aut aluminari, calce ferrea aut baryte vitriolica inquinata.*

lamellosa. 2. B. lamellosa, figurae crystallinae, semipellucida exterius laevis, intus nitens.

α. prismatibus tetraëdris obliquangulis fasciculatis. *Bergman chem. Annal.* 1784. 2. *p.* 388.

β. prismatibus hexaëdris, utrinque pyramide hexaëdra terminatis. *Walt. bergm. Journ.* 1790 9. *p.* 225.

γ. tabulis tetraëdris obliquangulis: marginibus terminalibus obtusis in aciem exeuntibus, acutis truncatis. *Bendheim Schr. berl. Naturf.* 4. *p.* 396.

δ. pyranidibus hexaëdris duplicibus.

Habitat α) *in* Scotia *prope* Leadhills, β et δ) *in* Lancastria *prope* Anglezark, β) *in* Saxoniae *fodina* Freybergensi *ab* Haaco *denominata, alba, diaphana.*

** *Vi-*

** *Vitrioli acido saturatae, hinc cum acidis non effervescentes, postquam inter prunas candefactae sunt, in tenebris lucentes.*

terrestris. 3. B. friabilis.
Chaulk. α pulverulenta.
β. coagmentata.

Habitat in Angliae *fodinis plumbariis provinciarum* Stafford *et* Dekby, *in* Saxoniae *fodinis quibusdam* Freybergensibus, *in foveolis tenacius cohaerentis nidulans, ex flavescente aut rubescente alba.*

compacta. 4. B. subopaca nitida, diffracta festucas referens: fragmentis indeterminatis acutangulis.

Habitat in Saxoniae *et* Angliae *fodinis, ex flavescente alba vel cinerea, dilutissime flava vel pallide carnea, figura communis, reniformis aut hemisphaericae, intus micans, vel parum nitens, vel omnis nitoris expers, fractura rarissime terram referens.*

bononiensis. 5. B. diaphana nitida subfibrosa, diffracta in fragmenta subrhomboidea discedens.

Syst. nat. I. *p.* 182. *n.* 4. *Mus. Tessin.* 66. *n.* 4. Stannum spati.

Syst. nat. XII. 3. *p.* 99. *n.* 6. Muria (phosphorea) lapidosa spatosa aggregata lenticularis centricoso-fissilis subeffervescens.

Dal. pharm. 48. *Worm. mus.* 46. *Vogel min.* 161. Lapis bononiensis.

Aldr. mus. 688. Lapis illuminabilis.

Boce. nat. 224. Phosphorus s. petra lucida bononiensis.

Act. Stockh. 1753. *Cronst. miner.* §. 18. *n.* 2. A. Spatum bononiense.

Waller. min. 50. Gypsum irregulare lamellosum, calcinatum in tenebris lucens.

Waller. syst. min. 1. *p.* 162. Gypsum spathosum globosum semipellucidum.

Marsigl. dissert. epist. du fosforo minerale. 4. *Lips.* 1698.

Habitat prope Bononiam Haliae *vagus, fragmentis obtusangulis subrotundis superficie inaequalibus, colore fumum referens, secundum certas directiones fissus fibrosus, alias potius lamellatus, interdum sponte in fragmenta granulata discedens.*

6. B.

lamellata. 6. B. intus micans frondose lamellosa, fragmentis, in quae sponte secedit, crustosis: crustis crassioribus lamellas sub angulo recto secantibus.

Hoffmann bergm. Journ. 1789. 1. *p.* 227.

Habitat in Saxoniae *et* Transilvaniae *fodinis nonnullis* Freybergensibus, *alba vel cinerea, dilutissime flavescens, aut ex fuscescente rubra, interdum forma lentium exilium aut tabularum tetraëdrorum in ovi, renis, sphaerae speciem aggregatarum, reniformis, aut cellulosa.*

vulgaris. 7. B. lamellosa diffracta in fragmenta rhomboidalia, sponte in crustosa convergentia discedens.

α) figurae communis.

Waller. syst. miner. 1. *p.* 161. Gypsum irregulare spathaseum gravissimum.

Cronst. mineral. §. 18. 2. B. Marmor metallicum opacum.

β) figurae crystallinae.

Cronst. mineral. §. 19. E. 2. Marmor metallicum drusicum.

a) tabularum

α) tetraëdrarum
obliquangularum
rectangularum.
perfectarum.
angulis obtusioribus
faciebus duabus terminalibus
faciebus omnibus terminalibus } in aciem terminatis.
faciebus et angulis
angulis truncatis
connatarum

in cellulas
tabulas
fasciculos
amygdalos } aggregatarum.
lentes
globulos

β) hexaëdrarum.

γ) octaëdrarum.

b) prismatum

α) tetraëdrorum.
rectangulorum.
obliquangulorum.
crassiorum.
acicularium.
capillarium.

perfectorum.
utrinque pyramide tetraëdra terminatorum.
faciebus terminalibus in aciem, rarius duplicem, terminatis.
sparsis
connatis.
parallele.
decussatim.
aggregatis
in fasciculos
— bacillos, *Stangenspat.*
v. Born Index foss. Prag. 8. 1. 1772. *p.* 34. Basaltes albus crystallis hexaëdro-prismaticis truncatis inordinatim aggregatis.
Ferber Briefe aus Waelschland über natürliche Merkwürdigkeiten dieses Landes. Prag. 1773. 8. *p.* 281. Stangenspat.
b) hexaëdrorum
perfectorum.
utrinque pyramide tetraëdra terminatorum.
utrinque in aciem terminatorum.
Syst. nat. XII. 3. *p.* 90. *fig.* 16. Natrum (cristatum) lapidosum spatosum decaëdrum prismaticum apice parallelo.
Mus. Tess 26. *n.* 2. Natrum spatosum; crystallis truncatis apice compressis.
Amoenit. acad. 1. *p.* 474. *n.* 2. 3. 4. *t.* 16. *f.* 2. 4. Crystallus natriformis spatosa hyalina s. incarnata.
Cronst. min. §. 19. E. 2. A. Marmor metallicum drusicum cristatum.
Waller. syst. miner. 1. *p.* 164. *n.* 9. c. Gypsum crystallisetum cristatum.
aciebus integris.
aciebus truncatis.
angulis terminalibus truncatis.
connatorum
superimpositorum.
adnatorum.
decussantium.
in cellulas.
solitariorum.
c) pyramidis.
duplicis tetraëdrae.
d) lentis.
tetraëdrae planae.

Habitat

Habitat, frequens metallorum, etiam nobilium, matrix, in Norwegiae, Hercyniae, Thuringiae, Saxoniae, Bohemiae, Silesiae, Sueciae, Hungariae, Transilvaniae *fodinis, rarius inconspicua, quam, in crystallis potissimum, nitida, nonnunquam nitidissima, superficie scabra, crystallorum laevi, utplurimum diaphana, in crystallis pellucida, rarius semipellucida vel subopaca, frequentissime nivea, argentea vel ex caerulescente, cinerascente, virescente, rubescente aut flavescente alba, crebro carnea, infumata, mellea, vinacea, rarius olivacea, vel ex virescente aut flavescente cinerea, vel ex cinerascente nigra, rarissime caerulea, lamellis utplurimum rectis, interdum incurvis, fragmentis, in quae quasi sponte saepe discedit, crustosis: crustis nunc tenuioribus nunc crassioribus rarius incurvis, quam rectis, parandis testis, in quibus argentum igne depuratur, idonea.*

stillatitia. 8. B. formae rotundatae, vel alia corpora obducens.

Habitat in Hercyniae *monte* Iberg, *ortu et forma externo stalactitae, reliquis dotibus barytidi vulgari similis.*

7. CROSSOPETRA.

Ex terra ponderosa, plurima silicea, pauca aluminari conflata.

Leviuscula, dura, parasitica, macra, crystallina.

Acido vitrioli etiam bulliente non tota solubilis, *igne difficilius liquanda.*

hercynica. Kreuzkristalle. 1. Cr. tabulis vel prismatibus tetraëdris rectangulis altero fine in aciem terminatis transverse striatis, binis secundum longitudinem cruciatim invicem secantibus.

Heyer chem. Ann. 1789. 1. *p.* 212. *et Beytr. zu den chem. Annal.* 2. *p.* 36.

Habitat spato calcario insidens in fodinis Hercynicis *prope* Andreasberg, *crystallis aggregatis minoribus, partim exilissimis, rarius pellucidis, quam diaphanis aut opacis, la-*

Eleis, hyalinis, flavescentibus, ad chalybem non semper scintillans; in vitro tamen rimas agens, addita borace vel ossium acido igne cum ebullitione liquanda.

Scotica. 2. Cr. tabulis vel prismatibus tetraëdris rectangulis altero fine in aciem exeuntibus non connexis. *Groschke Bergbauk.* I. *p.* 399.

Habitat in Scotiae *fodinis prope* Strontian, *crystallis quoque majoribus distincta.*

ORDO III.